

Policealne Studium Academica
ul. Ogrodowa 5, 66-300 Międzyrzecz

Praktyki zawodowe na kierunku

OPIEKUN MEDYCZNY

MED.14 Świadczenie usług medyczno-pielęgnacyjnych i opiekuńczych osobie chorej i niesamodzielnej

ROK SZKOLNY 2023/2024

WYMIAR PRAKTYK: 3 tygodnie – 105 godzin (semestr II)

Miejsce realizacji praktyk zawodowych: zajęcia edukacyjne prowadzone u pracodawcy (oddział szpitalny, dom pomocy społecznej, zakład opiekuńczo-leczniczy, zakład pielęgnacyjno-opiekuńczy).

Propozycje metod nauczania: praca w zespole, pomiary parametrów, odczytywanie informacji zamieszczonych na schematach, analiza dokumentacji, udział w pracy. Zajęcia powinny być prowadzone z wykorzystaniem zróżnicowanych form: indywidualnie lub grupowo.

Cele ogólne

1. Nabycie umiejętności stosowania przepisów dotyczących bezpieczeństwa i higieny pracy w warunkach symulowanych.
2. Nabycie umiejętności zapobiegania zagrożeniom środowiska pracy opiekuna medycznego.
3. Nabycie umiejętności organizowania stanowiska pracy opiekuna medycznego.
4. Nabycie umiejętności dobierania wyposażenia i sprzętu do stanowiska pracy.
5. Nabycie umiejętności wykonywania działań higienicznych, opiekuńczych i pielęgnacyjnych w ramach posiadanych kompetencji.
6. Nabycie umiejętności komunikowania się w zespole terapeutycznym.
7. Nabycie umiejętności komunikowania się z osobą chorą i niesamodzielną oraz jej rodziną.
8. Nabycie umiejętności dokumentowania wykonania czynności zawodowych.
9. Nabycie umiejętności rozpoznawania i przeciwdziałania przypadkom naruszeń praw pacjenta i praw człowieka.
10. Nabycie umiejętności działania na rzecz rozwoju zawodu opiekuna medycznego.

MATERIAŁ NAUCZANIA: PRAKTYKA ZAWODOWA – SEMESTR II

I. Bhp w pracy opiekuna medycznego

1. Ochrona przeciwpożarowa i ochrona osobista

Uczeń potrafi:

- wymienić czynniki ryzyka na stanowisku pracy opiekuna medycznego w instytucjach ochrony zdrowia i pomocy społecznej
- identyfikować sytuacje w pracy opiekuna regulowane przez akty prawne w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy przy ręcznych pracach transportowych
- określić kryteria warunkujące bezpieczeństwo pracy opiekuna medycznego
- omówić prawa i obowiązki pracownika w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy, w tym przestrzegania obowiązujących standardów i procedur postępowania oraz reagowania na sytuacje niepożądane
- wyjaśnić zasady organizacji przestrzeni pielęgnacyjnej: likwidacja barier architektonicznych oraz czysta i sucha podłoga
- sprawdzić sprawność sprzętu i zabezpieczenie przewodów elektrycznych przed uszkodzeniem
- opisać przeznaczenie odzieży służbowej i ochronnej, w tym obuwia i rękawic

2. Zagrożenia w pracy opiekuna medycznego

Uczeń potrafi:

- określić kryteria warunkujące bezpieczeństwo pracy opiekuna medycznego: przestrzeń pielęgnacyjna bez barier, sprzęt wspomagający podnoszenie i przemieszczanie pacjentów
- wyjaśnić znaczenie piktogramów informujących o zagrożeniach w instytucjach ochrony zdrowia i pomocy społecznej
- omówić środki czyszczące, dezynfekcyjne i sterylizujące zawierające substancje szkodliwe, które mogą uszkadzać skórę, błony śluzowe oraz układ oddechowy
- opisać dolegliwości ze strony układu mięśniowo-szkieletowego spowodowane przemieszczaniem pacjentów lub dźwiganiem ciężkich przedmiotów
- stosować bezpieczne metody przemieszczania pacjentów w obrębie łóżka i poza nim oraz przenoszenia ciężkich przedmiotów
- opisać przeznaczenie odzieży służbowej i ochronnej, w tym obuwia i rękawic
- stosować środki ochrony indywidualnej, gdy istnieje narażenie na mikroorganizmy chorobotwórcze, oraz zbiorowej podczas wykonywania zadań zawodowych opiekuna medycznego
- przestrzegać zasad bezpieczeństwa i procedur podczas wykonywania czynności opiekuńczych

3. Zapobieganie powikłaniom i zakażeniom wewnątrzszpitalnym

Uczeń potrafi:

- objaśnić pojęcia: aseptyka i antyseptyka, dezynfekcja, sterylizacja
- stosować zasady aseptyki i antyseptyki adekwatnie do ryzyka zakażenia
- wyjaśnić procedury i zasady postępowania w sytuacji bezpośredniego narażenia się na zakażenie
- opisać podstawowe metody zapobiegania zakażeniom biologicznym

- omówić zasady higieny obowiązujące w zakładach opieki medycznej
- stosować procedurę higienicznego mycia rąk
- stosować procedury dotyczące zabezpieczania i usuwania zużytego medycznego sprzętu jednorazowego (igły, strzykawki, cewniki, worki na mocz, sprzęt stomijny itp.) oraz postępowania z brudną bielizną
- segregować odpady i zabezpieczać je zgodnie z obowiązującymi zasadami
- przestrzegać obowiązujących zasad podczas wykonywania czynności higienicznych i pielęgnacyjnych osobie chorej i niesamodzielnej
- omówić przyczyny powstania odleżyny
- wykonać profilaktykę przeciwoleżynową

II. Etyczne i systemowe uwarunkowania zawodu opiekuna medycznego

1. Organizacja opieki nad osobą chorą i niesamodzielną w Polsce

Uczeń potrafi:

- objaśnić pojęcie medycznego zawodu pomocniczego oraz opisać kompetencje opiekuna medycznego w świetle obowiązującego prawa
- opisać prawa pacjenta na podstawie obowiązujących aktów prawnych
- opisać główne podmioty opieki zdrowotnej udzielające świadczeń przeznaczonych dla osoby chorej i niesamodzielnej: podstawowa opieka zdrowotna, ambulatoryjna opieka specjalistyczna, opieka stacjonarna szpitalna, opieka długoterminowa w stacjonarnych zakładach opiekuńczo-leczniczych, zakładach opiekuńczo-pielęgnacyjnych i w hospicjum stacjonarnym, opieka długoterminowa domowa, opieka domowa hospicyjna
- opisać główne formy organizacyjne pomocy społecznej: stacjonarne domy pomocy społecznej (DPS), dzienne DPS, środowiskowe domy wsparcia oraz usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze
- wymienić kryteria oceny jakości opieki świadczonej przez opiekuna medycznego
- wyjaśnić pojęcie niesamodzielnosci (niezdolności do samodzielnej egzystencji)

2. Etyka w zawodzie opiekuna medycznego

Uczeń potrafi:

- rozpoznać zachowania etyczne i nieetyczne w życiu codziennym i zawodowym
- przestrzegać przepisów dotyczących ochrony danych osobowych i danych wrażliwych w związku z realizacją zadań zawodowych
- wskazać informacje podlegające tajemnicy zawodowej
- przestrzegać tajemnicy zawodowej
- identyfikować sytuacje sprzyjające dbaniu o prestiż i wizerunek zawodu
- omówić prawa pacjenta, w tym: prawo do dobrej jakości opieki, prawo do wyrażania zgody lub odmowy zgody na wykonywanie czynności higienicznych i pielęgnacyjnych, prawo do tajemnicy, prawo do intymności

3. Promocja zdrowia i edukacja zdrowotna osoby chorej i niesamodzielnej

Uczeń potrafi:

- uzasadnić udział opiekuna medycznego w promocji zdrowia i profilaktyce
- współdziałać z osobą niesamodzielną i jej rodziną w zakresie promocji zdrowia i profilaktyki skutków zaniedbań pielęgnacyjnych
- wyjaśnić istotę samoopieki oraz deficytu samoopieki

III. Komunikowanie się w pracy opiekuna medycznego

1. Komunikowanie się w zespole terapeutycznym

Uczeń potrafi:

- wymienić osoby współpracujące w procesie rozwiązywania problemów zdrowotnych i funkcjonalnych oraz zaspokajania potrzeb osoby chorej i niesamodzielnej
- uzasadnić konieczność współpracy opiekuna medycznego z zespołem terapeutycznym i wymienić główne zakresy współdziałania
- nawiązać współpracę ze współpracownikami podczas planowania, organizowania oraz wykonywania czynności pielęgnacyjnych

2. Komunikowanie się z osobą chorą i niesamodzielną oraz jej rodziną

Uczeń potrafi:

- nawiązać współpracę z rodziną podczas diagnozowania problemów i potrzeb osoby chorej i niesamodzielnej
- prowadzić rozmowę z osobą chorą i niesamodzielną
- nawiązać współpracę z rodziną osoby chorej i niesamodzielnej podczas planowania, organizowania oraz wykonywania czynności pielęgnacyjnych i opiekuńczych
- współdziałać z pielęgniarkami w minimalizowaniu negatywnych przeżyć psychicznych i fizycznych związanych z procesem diagnostyczno-terapeutycznym
- współpracować z osobą chorą i niesamodzielną w zakresie wykonywania zaleceń zespołu terapeutycznego i realizacji planu opieki
- stosować różne metody werbalnego i pozawerbalnego porozumiewania się
- wykazać się empatią i asertywnością w procesie komunikowania się z osobą chorą i niesamodzielną, jej rodziną i grupą społeczną

3. Komunikowanie się w języku migowym

Uczeń potrafi:

- uzyskać i przekazać informacje, posługując się językiem migowym

4. Komunikowanie się w języku obcym

Uczeń potrafi:

- uzyskać i przekazać informacje, posługując się językiem obcym nowożytnym

IV. Organizacja warunków pracy opiekuna medycznego

1. Zasady pracy opiekuna medycznego

Uczeń potrafi:

- scharakteryzować kompetencje opiekuna medycznego w zakresie wykonywania zabiegów i czynności na zlecenie i pod nadzorem lekarza i/lub pielęgniarki
- rozróżnić i wyjaśnić pojęcia: higiena, utrzymanie w czystości oraz pielęgnacja, utrzymanie kondycji
- wyjaśnić zasady wykonywania czynności higienicznych i pielęgnacyjnych, w tym, tych wykonywanych w oparciu o zlecony przez pielęgniarki plan pielęgnowania
- informować współpracowników o istotnych problemach, których rozwiązanie wykracza poza jego kompetencje
- opisać umiejętności i kompetencje zawodowe opiekuna medycznego

- omówić skutki zaniedbań higienicznych i pielęgnacyjnych dla zdrowia i życia osoby chorej i niesamodzielnej
- określić własną odpowiedzialność zawodową oraz wskazać konsekwencje zawodowe i prawne za zaniedbania higieniczne i pielęgnacyjne wobec osoby chorej i niesamodzielnej

2. Przygotowanie stanowiska pracy

Uczeń potrafi:

- organizować warunki do wykonania czynności higienicznych i pielęgnacyjnych, biorąc pod uwagę bezpieczeństwo osoby niesamodzielnej i własne oraz efektywność i ergonomię pracy
- dobrać wyposażenie i sprzęt (w tym łóżko z regulowaną wysokością i oprzyrządowaniem, sprzęt wspomagający podnoszenie i przemieszczanie pacjentów) do stanowiska pracy
- dobrać sprzęt, przybory, materiały i środki do wykonywania czynności higienicznych i pielęgnacyjnych
- przestrzegać procedur postępowania ze sprzętem i materiałami pomocniczymi niezbędnymi do wykonywania czynności opiekuńczych

3. Dokumentowanie pracy opiekuna medycznego

Uczeń potrafi:

- dokumentować wykonanie czynności zawodowych
- chronić dokumentację przed osobami postronnymi i przed zniszczeniem
- dokumentować wykonanie pomiarów, także z użyciem technik komputerowych

V. Organizowanie i planowanie pracy opiekuna medycznego

1. Organizowanie pracy i współpracy w zespole terapeutycznym

Uczeń potrafi:

- wymienić osoby współpracujące w procesie diagnozowania problemów i potrzeb osoby chorej i niesamodzielnej
- objaśnić potrzebę współpracy w procesie rozpoznawania problemów i potrzeb osoby chorej i niesamodzielnej
- nawiązać współpracę ze współpracownikami podczas diagnozowania problemów i potrzeb osoby chorej i niesamodzielnej
- przestrzegać zasady zaufania i poszanowania prywatności w wykonywaniu zadań zawodowych
- opisać ogólne zasady komunikacji interpersonalnej
- wskazać konsekwencje niewłaściwego planowania pracy w zespole
- informować współpracowników o istotnych problemach, których rozwiązanie wykracza poza jego kompetencje
- omówić objawy stresu oraz konsekwencje długotrwałego pozostawania pod wpływem stresu
- stosować metody rozwiązywania konfliktów
- uzasadnić korzyści wynikające z pracy zespołowej oraz celowość planowania pracy zespołu

- wymienić konsekwencje niewłaściwego planowania i pracy w zespole
- przewidywać skutki niewłaściwego doboru osób do zadań
- przyjmować odpowiedzialność za podejmowane decyzje
- omówić objawy wypalenia zawodowego
- opisać i stosować techniki radzenia sobie z emocjami i stresem

2. Diagnozowanie stanu osoby chorej i niesamodzielnej

Uczeń potrafi:

- omówić metody, techniki i sprzęt do wykonania pomiarów antropometrycznych i pomiarów tętna, ciśnienia tętniczego, oddechu i temperatury ciała oraz obliczania BMI
- stosować metody, techniki i sprzęt do wykonania pomiarów antropometrycznych i pomiarów tętna, ciśnienia tętniczego, oddechu i temperatury ciała oraz obliczania BMI
- dokumentować wykonanie pomiarów, także z użyciem technik komputerowych
- objaśnić pojęcia
- określić poziom zaangażowania zawodowego i modyfikowania postępowania w zależności od stopnia niesamodzielności osoby chorej i niesamodzielnej (poprzez wyjaśnienie pojęć asystowania, pomagania i opieki)
- uwzględnić wyniki pomiarów w postępowaniu pielęgnacyjno-opiekuńczym oraz udostępnić je innym osobom uczestniczącym w procesie terapeutycznym zgodnie z obowiązującymi przepisami
- wykorzystać wyniki oceny funkcjonalnej w celu ustalenia możliwości osoby chorej i niesamodzielnej w zakresie samoobsługi

3. Rozpoznawanie problemów opiekuńczych i pielęgnacyjnych osoby chorej i niesamodzielnej

Uczeń potrafi:

- omówić potrzeby życiowe jako warunki życia i przeżycia
- opisać problemy funkcjonalne i potrzeby biopsychospołeczne człowieka w różnych fazach życia i stanu zdrowia oraz czynniki warunkujące ich występowanie
- objaśnić pojęcia niedożywienia i odwodnienia oraz wymienić skutki tych stanów dla zdrowia i życia człowieka
- wyjaśnić pojęcia mikcji i defekacji oraz wymienić skutki braku kontroli nad wydalaniem
- opisać skutki długotrwałego unieruchomienia
- omówić skutki zaniedbań higienicznych
- wykorzystać wyniki oceny funkcjonalnej w celu ustalenia możliwości osoby chorej i niesamodzielnej w zakresie samoobsługi
- omówić chorobę przewlekłą i jej wpływ na funkcjonowanie jednostki i jej rodziny
- opisać specyficzne dla chorób przewlekłych problemy pielęgnacyjno-opiekuńcze

4. Planowanie i realizacja działań pielęgnacyjno-opiekuńczych

Uczeń potrafi:

- sporządzić plan czynności opiekuńczych
- omówić czynności opiekuńcze podejmowane wobec osoby chorej i niesamodzielnej
- uzasadnić dobór metod i technik wykonywania czynności opiekuńczych odpowiednio do stanu zdrowia i sprawności funkcjonalnej osoby chorej i niesamodzielnej

- wymienić podstawowe metody, techniki, środki i sprzęt do wykonywania czynności pielęgnacyjnych osobie chorej i niesamodzielnej
- uzasadnić dobór materiałów, środków i sprzętu do wykonywania czynności opiekuńczych
- podać przykłady sprzętu kompensującego utraconą sprawność i wspomagającego osoby z różnymi problemami funkcjonalnymi
- posługiwać się sprzętem, przyborami, materiałami i środkami do wykonania czynności higienicznych i pielęgnacyjnych
- posługiwać się sprzętem wspomagającym, materiałami i środkami podczas wykonywania czynności opiekuńczych
- omówić podstawowe zasady i procedury stosowane podczas wykonywania czynności higienicznych i pielęgnacyjnych osobie chorej i niesamodzielnej
- wykonać czynności higieniczne i pielęgnacyjne osobie chorej i niesamodzielnej, przestrzegając zasad, procedur oraz praw pacjenta, w szczególności prawa do intymności
- pomagać osobie chorej i niesamodzielnej w przyjmowaniu zleconych leków
- omówić podstawowe zasady postępowania w sytuacjach trudnych w opiece nad osobą chorą i niesamodzielną, uznając za priorytet dobro osoby chorej i niesamodzielnej oraz bezpieczeństwo innych pacjentów, innych współpracowników i własne
- wykonać zlecenia lekarzy, pielęgniarek i fizjoterapeutów w zakresie utrwalania efektów zabiegów usprawniających
- opisać produkty chłonne

5. Rozpoznawanie przemocy, przeciwdziałanie jej i udzielanie pomocy

Uczeń potrafi:

- rozpoznać przypadki naruszeń praw pacjenta,
- przestrzegać zasad postępowania w przypadku podejrzenia występowania przemocy.

VI. Udzielanie pierwszej pomocy w stanach nagłych

1. Rozpoznawanie stanów zagrożenia zdrowia i życia

Uczeń potrafi:

- ocenić stan poszkodowanego i dokonać pomiarów podstawowych czynności życiowych.

2. Udzielanie pierwszej pomocy

Uczeń potrafi:

- objaśnić pojęcia: pierwsza pomoc, kwalifikowana pierwsza pomoc, reanimacja, resuscytacja, nagłe zagrożenie zdrowia i życia,
- wykonać podstawowe czynności reanimacyjne zgodnie z wytycznymi,
- posłużyć się automatycznym defibrylatorem zewnętrznym (AED).